

Värikästä boheemielämää Harakassa

Sodanjälkeinen Harakka oli pula-ajan niukoista elinehdoista ja paikkakunnan rosoisesta maineesta huolimatta mitä ihanteellisin kasvuympäristö, muistelee suurella lämmöllä taidemaalari, professori Mauri Favénin poika maisteri Otto Favén lapsuuttaan kotiosoitteessa Valtatie 67. Otto vieraili vuonna 2010 Leppävaara-seuran järjestämässä Favén-illassa kertomassa perheensä värikkästä taiteilijaelämästä. Illan yleisö eli täysillä mukana esityksessä, olihan moni itsekkin juuriltaan ja mieleltään harakkalainen.

Putkiasentaja Otto Aaltonen Lydia-vaimoineen osti Perä-Harakasta vuonna 1941 kaksi vierekkäistä palstaa osoitteesta Valtatie 67. Kiinteistöillä nykyisten Pohjoisen Lintuvaarantien ja Lintumetsäntien risteyksessä oli jo ennestään 1920-luvulla rakennettu pienehkö asuinrakennus ja ”pömpeliksi” kutsuttu piharakennus.

Perimätiedon mukaan talossa toimi joskus aiemmin pieni kauppa. Kulmittain tonttia vastapäätä oli ns. Pikku-Elanto, pienin niistä seitsemästä Elannon myymälästä, joita Leppävaarassa oli ennen Maxi-Marketia.

Villa Favén sijaitsi Harakassa osoitteessa Valtatie 67. Talo on vielä olemassa nykyisellä Pohjoisella Lintuvaarantiellä.

Valtatie 67:n suurperhe

Aaltoset olivat alkujaan suunnitelleet tontin hankkimista Lauttasaaresta, mutta päätyneet perhe-elämän kannalta rauhallisemmaksi arvioimaansa Harakkaan.

”Lauttasaari oli tuohon aikaan pahamaineista pirtutrokareitten seutua. Tässä suhteessa isovanhempani huomasivat pian joutuneensa ns. ojasta allikoon”, naureskelee Otto Favén Harakan hurjaa mainetta ja laskee ”alan liikkeitä” olleen heidänkin naapurustossaan vaikka kuinka monta.

Aaltosten tontilla asui pian sulassa sovussa kolme sukupolvea, mukaan lukien tytär Mary ja hänen taidemaalari miehensä Mauri Favén sekä kaksi 1940-luvulla syntynyttä poikaa Esko ja Otto.

Asuinrakennusta laajennettiin 1950-luvun alussa ja siihen rakennettiin ateljeesiipi.

Laajennuksen nimesi sen suunnittelija, arkkitehti Esko Pajamies Villa Favéniksi.

Mauri Favén, omakuva Harakan ajoilta.

Arkipäivän pyytettömät mesenaatit

Valtatie 67:stä tuli pian Mauri Favénin ja hänen taiteilijaystäviensä suosittu kohtaamispaikka. Lydian keittiöstä löytyi aina ruokaa nälkäisille vieraille. Tarvittaessa kodittomalle ystävälle järjestyi myös kortteeri.

”Niinpä esimerkiksi Reidar Särestöniemi tuli asuneeksi meillä pitkiä ajanjaksoja pihamme peräpömpelissä. Reidar oli meillä vielä myöhemminkin usein nähty vieras”, Otto Favén muistelee ja ihailen isovanhempiensa pyytettömyyttä:

”Jälkeenpäin arvioiden he ovat kyllä olleet Maurille ja monelle hänen taiteilijaystävälleen tärkeitä mesenaatteja, vaikka itse pitivät apuaan vain normaalina vieraanvaraisuutena”.

Mesenaatteja kyllä tarvittiinkin, sillä eihän taiteen tekemisellä olisi millään tullut toimeen sodan jälkeisinä pula- ja säännöstelyaikoina. ”Mauri kävi usein töissä rakennuksilla papan kanssa ja sai hankittua pieniä lisäansioita muun muassa Linnanmäellä silhuetinleikkaajana tai suunnittelemalla kustantajille kirjan kansien kuvitusta. Myöhemmin hän toimi myös muutamia vuosia baarimestarina Kämpissä”.

”Äitini Mary puolestaan teki paljon free-lance-hommia muun muassa Suomi-Filmeissä sekä teki keikkaa tanssijana ja mannekiininä. Hän oli käynyt oopperan balettikoulun ja piti myöhemmin kotonaan omaa balettikoulua”, Otto Favén

luettelee taiteella elävän perheen ansion lähteitä. ”Talouden tukijalka oli kyllä kuitenkin Otto-pappa, joka ammattimiehenä tienasi hyvin sodanjälkeisen kiivaan rakentamisbuumin ansiosta”.

Mauri Favénin Harakan vaiheen maalausten aiheet löytyivät lähipiiristä. Ne kuvasivat arkista työntekoa ja kotimaisemia. ”Materiaaleista oli tuohon aikaan puutetta ja taulukangasta oli vaikea saada. Lydian pyykkinarulla kuivumassa olleet pellavapyyhkeet olivat alituisessa vaarassa”.

”Hyvän lisän materiaalipulaan antoi isosetäni taidemaalari Antti Favénin pesäselvitys Tukholmassa ja Kylmäkoskella”. Oton mukaan esimerkiksi tiettyjä keltaisia väripigmenttejä oli sodan jälkeen lähes mahdoton saada. Siksi tuon ajan töitä leimaa hiukan rajallinen väriskaala.

Kukka-asetelma (1946), yksityiskokoelma Harakassa. Taulussa Favénin itsensä tekemät kehykset. Valokuva: Markku Salmi

Originelleja harakkalaisia

Otto Favén muistelee erikoisena persoonana perheen hyvää ystävää, kelloseppä ja taidemaalari Juho Ikonen. Karjalan evakkona Ikonen oli muuttanut Leppävaaraan saman Valtatien varteen kuin Favénitkin. Ikonen pieni talo tosin sijaitsi tien alkupäässä ns. Valhelmin mäessä eli suunnilleen nykyistä Lintuvaarantie ja Ajurinkadun kulmaa vastapäätä.

Juho Ikonen oli varsinainen originelli kulkiessaan korkeakorkoisissa kengissä, erikoisissa vaatteissa sekä käherretyssä ja puuteroidussa tukassa. Ikonen oli ennen sotia opiskellut taidetta Pietarissa ja saanut oppia venäläisiltä avant-gardisteilta.

Hän myös opetti Marylle ja Maurille mannermaisia tapoja: kevyttä päihtymistä alkoholin höyryjä nuuskimalla.

Kelloseppä ja taidemaalari Juho Ikonen oli paikallinen originelli ja tunnettiin pihallaan istuvasta Lukeva kaunotar -patsaasta Kuva: Seppo Ikonen

”Ikuisesti on mieleen jäänyt myös, kuinka kelloseppä Ikonen korjasi vesisaavissa testaamani uuden kellon. Hän sai sen taas käymään ja kävi sen minulle

suklaalevyn kera henkilökohtaisesti luovuttamassa”, muistelee Otto Favén pientä, mutta onnellisen lopun saanutta lapsuutensa tragediaa.

Toinen Otto Favénin lämmöllä muistama originelli oli Reidar Särestöniemi. ”Äitini on kertonut minulle ensitapaamisestamme. Äiti oli palaamassa kotiin synnytyslaitokselta minä sylissä ja näki kotiportaillamme oudon näköisen miehen, joka istui siinä voileipää syöden ja fanerinen matka-aski polvillaan. Yllään miehellä oli huomiota herättävä villapaita, johon oli kudottu Kremlin muurin ja tornien kuvio. Siinä hän istui meitä odottamassa, kun Mauri oli luvannut hänelle kortteerin”.

”Reidar toi perheellemme lahjaksi Lapista porokoiran. Reidar oli leikkisä lasten suosikki, ja varsinainen näky tanssiessaan puutarhassa liina lanteillaan intialaisia tansseja tai hauskuuttaessaan meitä kävelemällä käsillään naapurissa olevaan Elantoon”.

Mauri Favénin piirustus "Reidar soittaa mandoliinia" (1949)

”Kerran taas Reidar oli värjänyt tukkansa kirkkaan punaiseksi. Joskus yöllä saattoi pihan perältä kuulua surumielistä joikua, kun häneen iski koti-ikävä. Presidentti Kekkonen suosikiksi myöhemmin noussut Reidar Särestöniemi muisti osoittaa arvostusta opiskeluaikojensa mesenaatteja kohtaan: ”Reidar lähetti ensimmäisen näyttelynsä ykköskutsut isovanhemmilleni. Viimeisen kerran tapasin Reidarin Galleria Pinxin näyttelyssä vuonna 1960”, Otto Favén muistelee.

Vuosien kuluessa Favéneilla vieraili lukuisia perheen taiteilijaystäviä ja kulttuuriväkeä, jotka varmasti kaikki muistavat lämmöllä Valtatie 67:n kotoisuutta. Myöhemmin Mauri Favén meni uusiin naimisiin ja muutti Oulunkylään ja Marystä tuli rouva Niinikoski. Villa Favén myytiin vuonna 1989.

Tekstin on maisteri Otto Favénin 14.1.2010 Ruusutorpan koululla pitämän esityksen ja sen muistiinpanojen pohjalta koonnut Arja Salmi ja on julkaistu Lepuskilehdessä 1/2010.

Taidemaalari, professori Mauri Favén (1920-2006)

Mauri Favén syntyi Tampereella ja kuoli Helsingissä. Hänen isänsä veli oli taidemaalari **Antti Favén** ja isoisän veli taidemaalari **Aukusti Uotila**. Favén opiskeli 1940-luvulla Vapaassa taidekoulussa sekä Suomen Taideakatemian koulussa. Vuonna 1970 hän sai Pro Finlandia -palkinnon ja 1989 hänelle myönnettiin professorin arvonimi. Vuodesta 1986 hän oli valtion myöntämällä taiteilijaeläkkeellä. Hänen töitään on nähtävillä muiden muassa Kiasmassa, Ateneumissa, Helsingin kaupungin taidemuseossa sekä Amos Andersonin taidemuseossa. Leppävaarassakin on yksi hänen isoja töitään Raha-automaattiyhdistyksen RAY:n toimitilojen aulassa.